

Dokument nr. 8:95

(2001-2002)

Forslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik og John I. Alvheim om å be Regjeringen sørge for å endre forskrift av 30. april 1997 nr. 0392 § 4 slik at også personer som mottar omsorgslønn unntas fra folketrygdloven §12-12 annet ledd

Til Stortinget

Bakgrunn

Kommunal omsorgslønn ytes i dag med utgangspunkt i lov om sosiale tjenester mv. 13. desember 1991 nr. 81 kapittel 4 Sosiale tjenester mv. § 4-2 pkt. e) der det heter:

«De sosiale tjenester skal omfatte lønn til personer som har et særlig tyngende omsorgsarbeid.»

Størrelsen på ytelsene varierer i dag fra kommune til kommune og tilnærmet likt omsorgsarbeid verdsettes av denne grunn svært ulikt. Personer med lik omsorgsbyrde mottar som regel ikke samme økonomiske godtgjørelse dersom de bor i ulike kommuner. Forslagsstillerne viser i denne forbindelse til Dokument nr. 8:61 (2001-2002). Uavhengig av størrelsen på ytelsen gir omsorgslønn rett til 3 pensjonspoeng i folketrygden ifølge lov om folketrygd § 3-16. Det er altså ingen direkte sammenheng mellom selv inntekten og poengtallet slik som ved vanlig lønnsinntekt.

Personer som yter omsorg overfor omsorgstrequende familiemedlemmer er en ressurs for samfunnet og bidrar i mange tilfeller til å redusere samfunnets utgifter til for eksempel institusjonsplass eller annen offentlig omsorg samtidig som de medvirker til bedre livskvalitet for den omsorgstrequende.

En del personer med omsorgsoppgaver opplever å bli uføre og søker om uførepensjon. Ved fastsettelsen av uføregraden blir omsorgslønn tatt med i beregningsgrunnlaget og fører til at uføregraden blir redusert. Dette medfører en lavere uførepensjon enn dersom vedkommende ikke hadde hatt omsorgslønn. Omsorgslønnen blir regnet som uttrykk for en restarbeidsevne som skal utnyttes. En person som er blitt vurdert til å være 100 pst. ufør kan få sin uføregrad redusert på bakgrunn av inntekten i form av omsorgslønn fra for eksempel 100 til 90 pst. Tilsvarende vil ytelsen fra folketrygden i form av uførepensjon bli

redusert. I St.prp. nr. 1 (2001-2002) står følgende under kapittel 2660 - Uførhet - pkt. 2 Hovedtrekkene i regelverket:

«Inntekts- eller arbeidsevnen skal vurderes i forhold til ethvert vanlig arbeid vedkommende kan utføre»

og videre

«Ved fastsetting av uføregraden tas det hensyn til all pensjongivende inntekt som uførepensjonisten fortsatt har».

Man kan stille seg spørsmålet om omsorgslønn kan, eller skal, betraktes som «vanlig arbeid» og om omsorgslønn skal betraktes som «pensjongivende inntekt». De tre pensjonspoengene gis uavhengig av omsorgslønnens størrelse og gis også til personer med omsorgen for små barn som ikke mottar omsorgslønn. Omsorgslønn kan derfor, slik forslagsstillerne ser det, ikke betraktes som pensjongivende inntekt. Forslagsstillerne ser heller ikke omsorgsarbeid som «vanlig arbeid.» Omsorgsarbeidet utføres i brukerens hjem, som ofte også er omsorgsgiverens, og er ofte mer preget av tilstedeværelse og omtanke enn det som vanligvis betraktes som arbeidsinnsats.

Som kjent kan uførepensjonister ha en inntekt på 1 G etter å ha vært mottaker av pensjon fra folketrygden i ett år. Personer som har inntekter av politiske tillitsverv eller tillitsverv i frivillige organisasjoner er unntatt fra bestemmelsen om ett års ventetid for å få rett til friinntekten jf. Dokument nr. 8:50 (1998-1999) og Innst. S. nr. 13 (1999-2000). Forskrift 1997 30. april nr. 0392 § 4 omhandler uførepensjonister med politiske tillitsverv eller tillitsverv i frivillige organisasjoner der det heter:

«Bestemmelsen om ett års ventetid i folketrygdlovens §12-12 annet ledd gjelder ikke for en uførepens-

sjonist som mottar godtgjørelse for politiske eller andre tillitsverv i frivillige organisasjoner.»

Dersom en uførepensjonist påtar seg omsorgsoppgaver og mottar omsorgslønn etter å ha vært pensjonist i ett år kan vedkommende ha en omsorgslønn på 1 G uten at dette fører til endring i uføregraden. Dersom omsorgslønn er tilstått før uføretidspunktet medfører denne redusert uføregrad.

Forslagsstillerne finner at denne praksisen er urimelig, særlig sett på bakgrunn av at personer med inntekt fra politiske verv og verv i frivillige organisasjoner ikke blir utsatt for tilsvarende reduksjon i uføregraden ved eventuell tildeling av uføretrygd. I forbindelse med behandlingen av Dokument nr. 8:50 (1998-1999) og Innst. S. nr. 13 (1999-2000) ble følgende forslag vedtatt av et samlet Storting:

«Stortinget ber Regjeringen utrede konsekvensene med bortfall av 1-årsregelen for alle grupper som blir berørt av denne.»

Forslagsstillerne har ikke registrert at dette forslaget er fulgt opp av Regjeringen bortsett fra at det i St.prp. nr. 1 (2001-2002) Folketrygden på s. 86 er tatt inn en formulering som følger:

«Departementet vurderer å innføre en tidsbegrenset uførestønad når fremtidig arbeidsevne er usikker og det utredes et nytt system for avkorting av uføre-

pensjon mot arbeidsinntekt som utformes slik at det lønner seg å arbeide. Regjeringen tar sikte på å legge frem en odelstingsproposisjon senere i høst.»

Våren 2002 er denne ikke lagt frem.

Forslagsstillerne anser det som positivt at uføretrygdene også er i stand til å påta seg et visst omsorgsansvar for nære familiemedlemmer og er redd for at redusert uføregrad på grunn av omsorgslønn, i en del tilfeller, vil kunne fjerne incentivene til å påta seg omsorgsoppgaver. En slik utvikling vil ikke være samfunnstjenlig og vil kunne bidra til større belastning på kommunenes sosialtjenester i særlig den hjemmebaserte omsorgen. Det fremmes derfor forslag om å be Regjeringen sørge for å endre forskriften av 30. april 1997 nr. 0392 §4 slik at også personer som mottar omsorgslønn unntas fra folketrygdloven § 12-12 annet ledd.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen sørge for å endre forskrift av 30. april 1997 nr. 0392 § 4 slik at også personer som mottar omsorgslønn unntas fra folketrygdloven § 12-12 annet ledd.

5. mars 2002